

en général» en el Gers, i *saussencà* «saulaie» a l'Armanhac. St. Gaudens «*saucenco*: saule» (Dupleich)

¹ Així en l'ed de 1561, *salzet* per err. tip. en les eds. valencianes de 1531 i 1561; Chabàs imprimí *salcer*, sense fer constar que ho posi amb *c* el ms. — ² No tinc nota de Benasc, només l'estranya forma que dóna Ferraz: «no cheten buena uló les fuelles cremades del *clades* = no echan buen olor las hojas quemadas del *sauc*» (p. 39); si fem cas del detall que *clades* es repeteix a l'encapçalament, dubtarem que sigui err. tip., però tanmateix és ben estranya aquesta -s; i encara més el fet que posi *cl-* i no *cll-*, com en tots els mots d'aquesta inicial: ¿va haver-hi tanmateix err, i en provar d'esmenar-la, posant una *s* damunt, el tipògraf l'afegí al final? Seria *salde* com en el nom del poble de *Saldes*? De fet cap a Ribagorça diuen *estaldí* per *ESTALZI*. — ³ No sembla que calgui relacionar amb aquest *salzessa/saudissa* el prov. *sauset* («De-long dóu Rose entre li pibo / e li sauset de la ribo / ---», *Mireio* I, 6.2), car no és arbre sinó collectiu («les saulaies de la rive» es tradueix ell mateix); alguna relació hi pot haver amb el cas de *salut(a)* SALICTUM, -A, però molt més llunyana i tènue; altrament -CT- hauria donat *ch* en royanès, i tinguem també en compte que diu *óult-veto* per «verger d'oliviers» (I, 9.1); deu haver-hi doncs fem. secundari d'*olivet* 'olivar'. — ⁴ A dos dialectes diferents, tenint en compte que els parlars sorotàptics foren distints.

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: *salzer*, *saule*, *salde*, *salle*, *Saldes*, *Saldet*, *Saule*, *Sauleda*, *sauze*, *sadzze*, *sauzi*, *Salzadella*, *salzerar*, *salzada*, *salzareda*, *salzedar*, *salzenc*, *salzeram*, *salzessa*, *Salenys*, *Saleny*, *salit*, *Salit*, *Salito*, *salutar*, *saluter*, *Salitosa*, *Salitues*, *La Saleuta*, *Salieres*, *gat-salit*, *salip*, *saluta*, *sàlit*, *sàlic*, *salic*, *saulic*, *sarga*, *sarguera*, *salguera*, *sargueta*, *sarguer*, *sarguessos*, *sarguessar*, *sarguer*, *sarguerat*, *sarguerada*, *sargaire*, *salgare*, *sargal*, *sargar*, *salgar*, *saliguera*, *saliguera*, *sàlida*, *salidar*, *salgada*, *Sallagosa*, *Salisarre*, *salbimis*, *salicàcies*, *salicals*, *salicària*, *salicilic*, *salicima*, *salicilat*, *salicil*, *salol*, *salicional*, *salanca*, *salancar*, *salanga*, *Font de la Salanca*, *salenca*, *aixalenca*, *exalenca*, *ixalenca*, *salzet* [n. 1], *saude* [n. 2].

SAMA, 'la sentina o fons del buc de les embarcacions', origen incert, potser del grec i llatí SAGMA 'càrrega, carregament'. □ 1.ª doc.: 1915, Mestre Noé (*Vocab tort*, BDC III, 109).

Es mal entesa la definició «la coberta de la proa dels vaixells» que en dóna aquest lexicògraf, tortosí, home erudit i de vida ciutadana: signant-li la *sama* a les barcasses atracades en el moll de Tortosa, ell veia la coberta que tapa la *sama* per la part de proa, i no entenia que els llauters volien dir la cavitat que hi ha a dessota. El vocabulari de la navegació per l'Ebre (Móra-La Ràpita), del BDC IX, 67, fet per gent que ho vivia, ho explica bé: «la part del llagut on els peons dormen i tenen la roba»; V. també la cita de Bladé a SAMUGA

En la navegació riu avall que férem el meu pare i jo el 1923 justament en aquell trajecte (preparació de la seva novel·la) ho constatarem perfectament. *la sama dels peons*, sentíem i ens explicaven; després escriví (cf. el que en dic a CALAR sobre *calo-baixo*): «Estontolant-se apartaren el llagut cap a la canal --- atent als més imperceptibles moviments del llagut --- En Tomàs de Bajalta, *calo-baixo*, romania arripit en la fosca *sama* dels peons, capejant el temporal amb les angúnies d'un trist terrassà», «assegut a la *sama* dels peons, que aprofitaven la bona marxa del llagut per deixar els remes en banda, començava a llevar les orelles, vist que la nau no se n'anava a fons --- al fons les muntanyes del Port de Pauls --- en aquell moment, embriagada l'ànima per --- l'espectacle, havent tornat a la *sama* els peons, enfilada la rossa Madalena dalt del fustam --- començà així el --- *Sermó de l'Ebre*: —Benaventurats ---. Els seus homes, fora els remes de les escalimeres --- es recollien a la *sama*, a menjar un bocí ---», *Silèni*, XVIII, pp. 238-248.

A l'article *llama* he explicat com aquesta paraula en català, almenys en part, és un mot fantasma, i que sens dubte s'ha de llegir *sama* amb *l* llarga, allí on Bofarull (seguit pels publicadors moderns) cregué veure *lama* en el text de Muntaner (§ 96, Casac. III, 12.1), on també hi ha els *peons*, només que allí el text porta *fadrius* (o *infants* mss.) en lloc d'aquell sinònim: car és absurd suposar que tots els *fadrius* o *peons* estiguessin penjats en una punta de l'antena, mentre la nau esperava llargament en el port; el mot *llama* no es documenta en cat. fins a *SLitCosta* (1868) i Lab. 1888, assessorat per Bofarull. És possible que la definició dels vocabularis d'Amades-Roig (BDC XII, 43; XIV, 35, 76), «l'extrem del davant de la pena d'una antena d'embarcació de pesca», contingui elements certs i d'un mot diferent de *sama*, però Amades entenia encara menys que Noé en l'art de navegar; el *DFa* copia la del primer vocab. «part del car i de la pena per on s'ajunten»; i Casac. en la seva nota mira d'adobar-ho un poc posant la 'part central de l'antena'; resta encara desenraonat suposar tal posició dels tripulants.

Quant a l'etimologia, ens podria donar una orientació un doc. de 1269: «360 sacs e 60 *sames* e cordes --- 25 *sames* de bescuit ---» (CaCandi, *MiscHiCat.* II, 304). 'Bescuit', 'cordes' i tot plegat indica que es tracta de coses de vaixell. En quin sentit el trasllat semàntic? Es podria imaginar que es tracti d'un ús figurat del nom de peix *sama*, del qual tracto en l'article *SABOGA*, i més en la n. 8 de *SÁBALO*, *DECH*; puix que barques i peixos són coses de pescadors, i s'ha pensat a relacionar aquest nom de peix amb el de la *saboga*, cèlt. *SAMAUCA*, que justament és peix típic del baix Ebre; ¿'ventre de nau' comparada amb un peix, potser per la forma d'un peix que ha de ser voluminos (cf. el nom ll. *capito*, cast. *capitón*)? Llavors es passaria de 'sentina' a 'bolic de sentina', car es tracta de sacs, paquets i coses semblants. O és, més aviat, a la inversa, de la càrrega a la sentina on les càrregues es porten. Llavors la coincidència amb el nom del peix serà casual.